

Азійський досвід процесу кластеризації

Азійський регіон відрізняється великою варіативністю рівнів розвитку країн, адаптивністю і сприйнятливістю до передового західного досвіду. Специфіка кластерного розвитку у регіоні полягає у поєднанні специфічних азійських особливостей з характеристиками західноєвропейських і північноамериканських кластерів.

До азійських характеристик відносяться:

- значний вплив східних традицій;
- певна ізоляваність від світових ринків у попередній період розвитку, що зумовило необхідність для азійських виробників вести жорстку конкурентну боротьбу за вже зайняті ніші на світових ринках;
- активна допомога держави в експансії національних виробників і просуванні вітчизняних товарів на зовнішні ринки;
- захист внутрішніх ринків від іноземної конкуренції.

Підвищення конкурентоспроможності на основі кластерного підходу набуло широкого поширення у стратегіях розвитку більшості країн світу. Про це свідчить аналіз понад 500 кластерних ініціатив, реалізованих за останні 10 років у 20-ти країнах світу. За оцінкою експертів до теперішнього часу кластеризацією охоплено близько 50% економік провідних країн світу.

Яскравими прикладами нових форм просторової організації є інноваційні центри та кластери: Силіконова долина, кластери конкурентоспроможності Франції, кластери Фінляндії, міжнародний кластер Ейндховен-Левен-Аахен (ELAt), Біотехнологічна долина, кластер суднобудування в Південній Кореї, машинобудівні кластери Японії, «Шанхайська зона» китайської Народної Республіки (далі - КНР).

Аналіз світової практики формування і реалізації кластерів свідчить:

1) застосування кластерного підходу є закономірним етапом у розвитку економіки, а його поширення можна розглядати у якості головної ознаки високорозвинених економік;

2) основою кластерної політики є принцип потрійної спіралі, тобто організації взаємодії між державними органами, бізнесом і науково-освітніми установами;

3) кластери формуються у процесі інноваційного розвитку, а не створюються «зверху». При цьому держави прагнуть створити умови для більш активного формування кластерів. Найбільш успішні інноваційні кластери формуються там, де здійснюється «прорив» у царині техніки і технології виробництва з подальшим виходом на нові ринкові ніші,

4) специфікою кластера є отримання організаціями, що входять до нього, синергетичного ефекту, який проявляється у підвищенні конкурентоспроможності усіх учасників кластера в порівнянні з окремими господарюючими суб'єктами.

Досвід кластерного розвитку сфери туризму та рекреації спостерігається в Азійському регіоні і його найбільших містах, серед яких можна виділити м. Єрусалим, Ізраїль (кластер релігійного туризму), м. Анталія, Туреччина (кластер культурнопізнавального туризму) та інші. Відповідно до вищенаведеного, більшість існуючих на сьогодні кластерів сфери туризму та рекреації є тематичними.

Згідно Концепції, в Японії створено 5 туристичних кластерів: Токіо, Кіото, Нікко, Осака, Міядзіма. Токіо визначений як центр ділового туризму, Кіото – як центр ділового і міжнародного гірськолижного туризму, Нікко – центр розвитку екологічного туризму, Осаку передбачається зробити центром культурного туризму, півострів Міядзіма – центром культурного і пляжного туризму. Кластерний підхід дозволить підвищити конкурентоспроможність туристичної галузі Японії, і тим самим сприятиме стабільному зростанню доходів від туристичної діяльності для усіх залучених зацікавлених сторін – держави, бізнесу і працівників.